

Posudek oponenta vysokoškolské kvalifikační práce:

Název práce: Pohřební rituály a vypovídací možnosti hrobových výbav v mladší době římské na příkladech vybraných lokalit

Autor práce: Bc. Nikola Janovská

Autor posudku: Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.

Doporučuji k obhajobě (vepsat ano / ne): ANO

Jednotlivá hodnotící kritéria (uvést u každého bodu známku A–F):

- 1) Hodnocení dodržení zadání a jeho naplnění:....A
- 2) Struktura práce (přítomnost kapitol podstatných pro splnění cílů práce a relevance jejich obsahu), logika výstavby kapitol:....B
- 3) Metodika práce:....B
- 4) Práce s literaturou a dodržení citačních norem:.....A
- 5) Jazyková a pravopisná úroveň práce:.....A
- 6) Kvalita a úroveň obrazové přílohy, včetně jejího provázání s textem.....B
- 7) Celkové hodnocení práce (výsledný průměr vypočítaný ze známek jednotlivých bodů)¹:.....A
- 8) Slovní komentář, připomínky, náměty, otázky k obhajobě (možno rozepsat).

Rozsah práce: 80 str. textu vč. obr. v textu, 8 str. literatury a pramenů, 76 str. katalogu, 40 str. obrazových příloh, el. databáze na CD

Nikola Janovská se ve své diplomové práci zabývá problematikou pohřebního ritu v mladší a pozdní době římské v Čechách a na Moravě. V rámci práce shrnuje dosavadní stav poznání tohoto fenoménu a dále vychází z analýzy vybraných 296 hrobových celků z 30 různých lokalit pocházející z daného období. Zvláštní pozornost je při analýze věnována hrobovým výbavám a antropologickým analýzám vybraných hrobů. Hlavním cílem práce je vysledování možného vztahu věku a pohlaví pohřbeného jedince s podobou jeho hrobové výbavy. Řešeny jsou též otázky podobností a rozdílů výbav žárových a kostrových hrobů, a dále otázky spojené s jejich potenciálními chronologicko-geografickými proměnami. Sesbíraná data sloužící jako podklad k analýze byla archivována v několika úroňové databázi vytvořené v prostředí MS Access.

Rámcově má práce standardní strukturu, která je u obdobných textů obvyklá. Po úvodu do problematiky a přehledu dějin a aktuálního stavu bádání následuje kap. 4 věnovaná popisu metodiky zpracování. Objasněn zde je zejména způsob sběru dat, kritéria výběru jednotek vstupujících do

¹ Numerické hodnoty známek: **A** – 1,0; **B** – 1,5; **C** – 2; **D** – 2,5; **E** – 3; **F** – 4.

analýzy a značný prostor je věnován popisu struktury databáze. Následující kap. 5 Analýza pohřebního ritu v mladší době římské v Čechách a na Moravě představuje jádro celé práce. Postupně a velice zevrubně jsou zde analyzována jednotlivá hlediska, jež byla v databázi sledována (např. pohřební ritus, antropologická určení pohlaví a věku, jednotlivé kategorie předmětů hrobových výbav aj.). Kapitola 5.4 Vypovídací možnosti hrobových výbav, je sice zařazena též do kapitoly zaměřené na vlastní analýzu, v skutečnosti ovšem již představuje spíše syntézu, respektive diskusi. Autorka zde získané výsledky nahlíží v širším kontextu a vzájemně je propojuje. Následuje kap. 6 Závěr, v němž jsou veškeré zásadní aspekty práce stručně a výstižně shrnuty.

Na základě provedených analýz autorka v rámci položených otázek dospívá k několika pozitivním zjištěním. Výsledky potvrzují autorčinu hypotézu, že skladba hrobové výbavy či volba konkrétních forem předmětů byla do jisté míry skutečně podmíněna pohlavím a věkem zemřelého. Stejně tak se podařilo vysledovat určité proměny, jimž výbavy zemřelých podléhaly v čase a prostoru.

Z jazykového hlediska je práce na velmi vysoké úrovni. Stejně tak forma citací a bibliografie. Obrazové přílohy přejímané z jiných publikací jsou prezentovány na přijatelné úrovni, i když v několika ojedinělých případech by bylo třeba jejich kvalitu zlepšit.

Přes uvedená pozitiva je třeba upozornit též na některé slabší stránky práce:

- S ohledem na charakter položených otázek závislých téměř výlučně na existenci antropologických analýz, by bylo vhodné zaměřit pozornost výlučně na celky, u nichž byly takové analýzy provedeny (zde 126 pohřbů z 296) a nezabývat se pohřby antropologicky neanalyzovanými; uvolněná kapacita by pak mohla umožnit rozšíření relevantní datové základny či sběr dat ze širší oblasti.
- V práci schází kapitola zaměřená na kritiku pramenů, tj. identifikaci objektivních limitů spojených s prameny a tématem. Za zhodnocení by v tomto ohledu např. stálo, kdy, kým a jak byly antropologické analýzy prováděny aj., což může mít zásadní vliv na jejich výsledek.
- V metodice zcela scházejí informace o metodě či metodách samotné analýzy. Z textu lze tušit, že některé aspekty byly podrobeny korespondenční analýze. S ohledem na charakter tématu a dat by bylo vhodné zvážit též aplikaci např. vektorové syntézy.
- Z jakého důvodu nebyla mezi jinými deskriptory sledována též úprava hrobové jámy?
- Odkazy na obr. přílohy jsou v katalogu uváděny v rámci odkazů na zdrojovou literaturu, což je matoucí. Vhodnější by bylo uvádět je v samostatném řádku.

Uvedené připomínky lze ovšem v celkovém kontextu rozsahu a výsledků práce pokládat spíše za okrajové. Studentka prokázala schopnost práce s literaturou i archeologickými daty. Práce navíc přináší některá nová zjištění, jejichž potenciál je možno v budoucnu dále testovat a rozvíjet.

Dne 14. 8. 2020

Podpis autora posudku

